

3. KRETANJE KURSA DINARA U PERIODU 2000- 2005. U SRBIJI

3.1. Kurs dinara u 2000-2001.

U politici kursa dinara izvršene su radikalne promene u poslednjem tromesečju 2000. godine. *Napuštena je dotadašnja politika administrativnog formiranja zvaničnog fiksnog kursa nacionalne valute*, koja je, u uslovima znatno ekspanzivnije domaće monetarne politike u poređenju sa inostranom, imala za posledicu permanentno širenje raspona između oficijelnog kursa i nezvaničnih kurseva dinara.¹

Faktička devalvacija nacionalne valute izvršena je 13. oktobra 2000. godine (30 dinara za 1 nemačku marku) i njome je skoro *u potpunosti poništena razlika između zvaničnog kursa i neregularnih kurseva*. Devalvacija je i formalno potvrđena 5. decembra 2000. godine.

Sredinom decembra *proglašena je interna konvertibilnost dinara po tekućim transakcijama sa inostranstvom*. To znači da su domaća fizička i pravna lica stekla pravo da, na osnovu navedenih transakcija, u neograničenom iznosu kupuju i prodaju devize.

Krajem decembra *Narodna banka Jugoslavije je donela odluku o prelasku sa fiksnog na fleksibilni režim formiranja kursa dinara* ([Odluka o utvrđivanju režima kursa dinara](#), "Službeni list SRJ", br. 74/2000). Time je potvrđeno opredeljenje da formiranje nivoa kursa dinara na osnovu ekonomskih zakonitosti, odnosno putem nesputane interakcije ponude i tražnje, predstavlja superiorno rešenje u poređenju sa određivanjem kursa na osnovu administrativnih odluka.

Odlukom o utvrđivanju kursa dinara i Uredbom o uslovima i načinu rada jedinstvenog deviznog tržišta ("Službeni list SRJ", br. 74/2000) predviđeno je, pored ostalog, da Narodna banka Jugoslavije na deviznom tržištu može intervenisati kupovinom i prodajom stranih sredstava plaćanja s ciljem formiranja kurseva na željenom nivou. Potvrđena je neophodnost poštovanja principa jedinstvenog kursa dinara i pravilno ukrštenog kursa dinara.

Uprkos izraženoj bojazni protivnika fleksibilnosti da bi slobodno formiranje kursa dinara moglo da prouzrokuje velike oscilacije međunarodne vrednosti nacionalne valute – to se do sada nije dogodilo. Odnos vrednosti između nemačke marke, odnosno evra i dinara kretao se tokom ove godine u uskim granicama. Na dan 29. decembra vrednost marke je, po srednjem kursu, bila 30,5269 dinara, što je za svega 1,76% više nego krajem 2000. Istovremeno, dinarska vrednost američkog dolara porasla je za 7,13%, dok je nominalni efektivni kurs dinara bio niži za 4,0%. Veći porast vrednosti dolara prema dinaru u poređenju sa rastom dinarske vrednosti marke posledica je povećanja vrednosti američke valute prema nemačkoj valuti na međunarodnim deviznim tržištima i poštovanja principa pravilno ukrštenog kursa dinara.

U decembru je u odnosu na novembar došlo do *apresijacije realnog efektivnog kursa dinara* za 2,0% kako usled porastog nominalnog efektivnog kursa (0,4%) tako i zbog bržeg povećanja domaćih cena od inostranih cena (1,6%). Posmatrano u odnosu na kraj prethodne godine, realni efektivni kurs dinara bio je krajem decembra ove godine

---

¹ Narodna banka Srbije, Izveštaj - kurs dinara u 2000 i 2001. godini
http://www.nbs.yu/serbian/5_3_2_2004.htm

apresiran za 30,0%, što je bilo posledica znatno bržeg uvećanja domaćih relativnih cena (35,4%) poredivo sa opadanjem nominalnog efektivnog kursa dinara (4,0%).

Međutim, posmatrano dugoročno, *realni efektivni kurs dinara je izrazito depresiran*; u poređenju sa krajem 1994, realni decembarski kurs dinara tekuće godine niži je za čak 41,4%.

Realna apresijacija dinara u 2001. godini nije se nepovoljno odrazila na nivo deviznih rezervi kojima rukuje Narodna banka Jugoslavije. U periodu od kraja prošle godine do kraja decembra tekuće godine vrednost tih rezervi je porasla sa 524,2 miliona dolara na 1168,6 miliona dolara ili za 122,9%.

3.2. Kurs dinara u 2002. godini

Tokom perioda januar-decembar 2002. godine nastavljena je politika rukovođeno fleksibilnog kursa dinara. *Kurs dinara se na međubankarskim sastancima deviznog tržišta formirao na bazi ponude i tražnje.*² Intervencije Narodne banke Jugoslavije imale su za cilj da zadovolje celokupnu legitimnu tražnju za devizama, po kursu dinar/evro koji se nije značajnije menjao. Na kraju decembra 2002. vrednost evra je bila 61,5152 dinara, što je za 3,0% više nego krajem prethodne godine.

Istovremeno je nominalni efektivni kurs dinara porastao za 4,7%, s obzirom na to da je povećanje vrednosti dinara prema dolaru bilo veće, iznosilo je 14,7%, u odnosu na smanjenje vrednosti domaće valute prema evru (2,9%). Porast vrednosti dinara prema dolaru bio je rezultat porasta dolarske vrednosti evra i poštovanja principa pravilno ukrštenog kursa dinara. *Realni efektivni kurs dinara* bio je viši za 16,8% kako usled rasta nominalnog efektivnog kursa nacionalne valute, tako i usled bržeg povećanja domaćih cena u poređenju sa inostranim.

3.3. Kurs dinara u 2003. godini

Kretanje međunarodne vrednosti dinara tokom 2003. godine, u okviru režima rukovođene fleksibilnosti, karakterisali su *visok stepen stabilnosti realnog efektivnog kursa i umerena depresijacija nominalnog efektivnog kursa*. Promene dinarskih vrednosti inostranih valuta na domaćem deviznom tržištu bile su posledica izmena odnosa ponude i tražnje i kolebanja međusobnih odnosa vrednosti tih valuta na međunarodnim deviznim tržištima.

Realni efektivni kurs dinara bio je u decembru 2003. viši za 1,9% u odnosu na isti mesec prethodne godine. Međutim, posmatrano u globalu, uprkos izvesnim kratkoročnim oscilacijama, na osnovu vrednosti mesečnog proseka, realni efektivni kurs dinara je tokom 2003, u poređenju sa decembrom 2002, ostao nepromenjen (indeks 99,98).

Nominalni efektivni kurs dinara bio je na kraju decembra 2003. niži za 3,7% u poređenju sa krajem decembra 2002. godine. Prosečna depresijacija nominalnog efektivnog kursa nacionalne valute tokom 2003. godine, u poređenju sa decembrom 2002, iznosila je 2,7% mesečno (indeks 97,28).

Promene vrednosti dinara prema najznačajnijim svetskim valutama bile su različite usled promena međusobnih odnosa vrednosti tih valuta na međunarodnim deviznim tržištima i poštovanja principa pravilno ukrštenog kursa dinara. Tako je domaća valuta krajem decembra, u poređenju sa krajem decembra 2002. godine, bila depresirana u odnosu na evro, švajcarski franak, jen i funtu za 9,95%, 3,38%, 3,32% i 2,41% respektivno, dok je prema američkom dolaru apresirala za 7,96%.

---

² Narodna banka Srbije, Izveštaj - kurs dinara u 2002. godini
http://www.nbs.yu/serbian/5_3_2_2004.htm

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com